

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta yhdistyslain muuttamisesta

Yhdistyslakia koskeva esitysluonnos on sujuvasti kirjoitettu kokonaisuus. Luonnoksesta käy ilmi keskeiset ehdotukset ja vaikutukset.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitysluonnoksessa tulisi käsitellä, miten kaikkien yhdistysten kaavamainen luokittelu merkittäväksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiksi voi vaikuttaa erilaisiin yhdistyksiin. Voiko tällä olla käytännön vaikutuksia yhdistysten toimintaan, kuten esimerkiksi pankkitilien avaamiseen?
- ii) Esitysluonnosta voisi täydentää yhdistyskenttää kuvaavilla taulukoilla tms., joiden perusteella asiaa tuntematon lukija saisi silmäilemällä käsityksen yhdistyskentän moninaisuudesta.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdistyslakia digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseksi jäseneksi ottamisessa ja eroilmoituksen vastaanottamisessa. Esityksessä on otettu huomioon hallitusohjelman kirjaukset jäsen- ja liittoäänestyksen käytön helpottamisesta yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan ja muiden jäsenten valinnassa. Esitys edistää hallitusohjelman tavoitteita myös helpottamalla digitalisoinnin mahdollisuuksien käyttöönottoa.

Pienimuotoisen kansalaistoiminnan hallinnollisen taakan keventämiseksi sallitaan kirjanpitolakia kevyempi tilinpito sellaiselle yhdistykselle, jonka vuositulot ovat enintään 30 000 euroa ja joka ei harjoita liiketoimintaa. Tarkemmat säännökset tällaisen tilinpidon kaavoista ja tilinpidon järjestelyistä sekä vuosilaskelman sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esitysluonnoksen taustalla on oikeusministeriön asettaman työryhmän julkaisema mietintö ”Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020-luvulla”¹. Työryhmän tavoitteena on ollut helpottaa nykyistä vapaamuotoisemman yhteisömuotoisen kansalaistoiminnan harjoittamista ja parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä. Työryhmän mietinnössä on kuvattu yksityiskohtaisesti tätä asiakokonaisuutta.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnos on kirjoitettu hyvällä yleiskielellä. Luonnoksessa on kuvattu ymmärrettävästi keskeiset ehdotukset. Esitysluonnosta voisi täydentää yhdistyskenttää kuvaavilla taulukoilla² tms., joiden perusteella asiaa tuntematon lukija saisi silmäilemällä käsityksen yhdistyskentän moninaisuudesta. Erilaisia yhdistyksiä on Suomessa kuitenkin runsaat 100 000.

Esitysluonnoksessa ei kuvata eri vaihtoehtoja tavoitteen saavuttamiseksi. **Arviointineuvoston näkemyksen mukaan** ehdotettu lainmuutos on suppea, joten vaihtoehtojakaan ei ole tarvetta tuoda kovin laajasti esille. Vaihtoehdot voisi silti tiiviisti todeta. Mahdollisuuksien mukaan esitysluonnoksessa voisi tuoda esille, onko kansallisen riskiarvion mukainen pienten NPO-toimijoiden (Non-Profit Organisations), joihin myös yhdistykset kuuluvat, arviointi merkittäviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiksi vaikuttanut esityksen vaihtoehtoihin.³

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu lausuntopalautteen keskeinen sisältö.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu yhdistyksille aiheutuvia hyvin vähäisiä taloudellisia vaikutuksia.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan kevennettyä tilinpitoa sellaiselle yhdistykselle, jonka vuosituotot ovat enintään 30 000 euroa ja joka ei harjoita liiketoimintaa. **Arviointineuvosto katsoo**, että kevennetyn

¹ Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020-luvulla. Luonnos hallituksen esitykseksi yhdistyslain muuttamiseksi ja toimintaryhmälainsäädännön muuttamiseksi. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:8. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162854>

² Työryhmän mietinnössä on esitetty useita havainnollistavia taulukoita, joista joitakin voisi hyödyntää myös hallituksen esityksessä.

³ Kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviossa 2021 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:17, s. 140) kansalliseen NPO-sektoriin kohdistuvan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kokonaisuhan on arvioitu olevan merkittävä.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163051/VM_2021_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y

tilinpidon vaikutuksia yhdistyksille on arvioitu siinä määrin kuin tällä hetkellä on mahdollista. Esitysluonnoksessa voisi kuvata, millaisia yhdistyksiä kevennetty tilinpito lähinnä koskee.

2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan kansallisessa riskiarviossa 2021 pienet NPO-toimijat on arvioitu merkittäväksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiksi. Kansallisessa riskiarviossa kaikkia yhdistyksiä pidetään kaavamaisesti tällaisina toimijoina.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi käsitellä, miten kaikkien yhdistysten kaavamainen luokittelu merkittäväksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiksi voi vaikuttaa erilaisiin yhdistyksiin. Voiko tällä olla käytännön vaikutuksia yhdistysten toimintaan, kuten esimerkiksi pankkitilien avaamiseen?

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu yhdistyslakia koskevasta hallituksen esityksestä (OM005:00/2019), jonka oikeusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 7.9.2022. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 12. syyskuuta 2022

Leila Kostianen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, arviointineuvoston sihteeri

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

LAINSÄÄDÄNNÖN
ARVIOINTINEUVOSTO

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia esitysluonnokseen.
2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
5. Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on merkittäviä puutteita. Esitysluonnoksen pohjalta ei todennäköisesti pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi. *

* Viimeinen virke voidaan jättää pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.